

Undervisningsaktiviteter ordmedvetenhet

1. Tankar om ord

- Skriv nedanstående rubriker på tavlan.

Känner inte till ordet	Har sett/hört men vet inte vad det betyder	Tror att jag vet betydelsen	Vet betydelsen och kan använda ordet

- Välj ett ord som är aktuellt i undervisningen. Visa eleverna hur du själv sorterar ordet, om du känner till det, har sett/hört ordet men vet inte vad det betyder, tror att du vet betydelsen eller vet betydelsen och kan använda ordet. Skriv ordet under rätt rubrik.
- Välj ytterligare några ord och be eleverna tillsammans tänka på ett ord i taget och fundera vilken rubrik de bäst hör hemma under. Var noga med att skapa tillit och trygghet. Allas tankar ska behandlas seriöst. Skriv orden under rätt rubrik.
- Det är viktigt att påpeka att ord kan ha olika betydelse i olika sammanhang, exempelvis damm (en fördämning) eller damm (små partiklar).
- Låt gärna rubrikerna stå kvar på tavlan för att påminna eleverna att tänka efter vad de kan om ord och för att kunna använda arbetsmodellen när ni stöter på nya ord.

2. Kategorisera ord

Elevers sätt att kategorisera eller organisera ord kan vara mycket vägledande för lärare och det kan bli underlag för utvecklande metasamtal. För att träna kategorisering av ord kan man utgå ifrån ett aktuellt tema i något ämne. Här visas exemplet däggdjur:

- Skriv ordet *djur* som överordnande rubrik.

Djur

- Be eleverna ge exempel på djur. Skriv några sorters djur som exempel under den överordnande rubriken. Du behöver inte gå in så ingående utan skriv exempel som eleverna säger som representerar olika sorters djur.

djur
katt
myra
orm

- Tala om för eleverna att ni ska arbeta med däggdjur.
- Skriv Däggdjur som överordnad rubrik.

Däggdjur		

- Gå in på vad ordet däggdjur kan innebära. Använd eventuellt arbetsmodellen ”tankar om ord” som beskrivs ovan.
- Utgå därefter från de exempel ni listat och beskriv de egenskaper som gör att olika djur tillhör eller inte tillhör kategorin däggdjur (att de exempelvis föder levande ungar, diar sina ungar och är varmblodiga). Skriv dessa egenskaper allteftersom i en tankekarta runt ordet däggdjur vid sidan om rubriken däggdjur.

När man har listat exempel på däggdjur kan man förklara att ord som finns under samma rubrik också kan tänkas höra ihop i en sorts sidoordning till exempel olika sorters hundar.